

Het ondervragen van getuigen in de 21e eeuw – Ontwikkeling van de ZeG-app

(10.2.e, WODC)

Rapportages van getuigen kunnen een cruciale bijdrage leveren aan het oplossen van misdaden. Bij voorkeur zou dan ook iedere getuige ondervraagd worden door middel van het Cognitieve Interview. Fisher en Geiselman (1992) bedachten dit interview waarbij verschillende technieken gebruikt worden die ondersteunend werken bij het ophalen van herinneringen. Uit een groot aantal onderzoeken is dan ook gebleken dat het CI tot meer correcte details leidt dan een gestructureerd interview (Memon, Meissner & Fraser, 2010).

De middelen van de politie zijn beperkt. Hierdoor kunnen getuigen niet altijd tijdig ondervraagd worden. Uitstel van verhoren kan onder andere ertoe leiden dat details worden vergeten (Tuckey & Brewer, 2003). Ook worden getuigen in de tijd tussen de gebeurtenis en het politie interview vaak blootgesteld aan incorrecte informatie over de gebeurtenis waardoor verklaringen minder accuraat worden (Zaragoza e.a. 2006). Om deze problemen tegen te gaan hebben Gabbert e.a. (2009) het Self-Administered Interview (in het Nederlands Zelfrapportage voor Getuigen (ZeG)) ontwikkeld. Op 16 pagina's kunnen getuigen vlak na de gebeurtenis details over het misdrijf invullen. Het ZeG is gebaseerd op het CI en heeft in onderzoeken positieve resultaten laten zien. In de provincie Hessen (Duitsland) kunnen politieagenten de ZeG in de dagelijkse praktijk gebruiken. Hier heeft grootschalig onderzoek naar dit instrument plaatsgevonden en de implementatie ervan is nu een feit (Hahn, 2017).

De centrale vraag binnen het huidige onderzoeksproject is of de technieken van de CI die binnen het ZeG in de vorm van pen en papier gebruikt worden effectiever ingezet zouden kunnen worden door de ontwikkeling van een applicatie voor de smartphone of tablet. Door middel van een flexibel medium zou bijvoorbeeld meer recht gedaan kunnen worden aan de multicomponent view of the memory trace: Als je een gebeurtenis opslaat dan is je herinnering van de gebeurtenis geen exacte kopie ervan. Het is niet een geheel of een eenheid maar een complexe collectie van details. Dit heeft als gevolg dat niet alle delen van een gebeurtenis op hetzelfde moment toegankelijk zijn maar wellicht verschillende details opgehaald kunnen worden op verschillende momenten en/of onder verschillende omstandigheden. Het zou dus wenselijk zijn dat een getuige te allen tijden aantekeningen over de gebeurtenis zou kunnen maken. Ook zou hierbij belangrijk zijn om vast te leggen wanneer de rapportages aangepast worden en wat de aanleiding hiervoor was.

Een digitaal medium heeft ook veel praktische voordelen bijv.:

- Getuigen kunnen de ZeG op verschillende momenten en plekken invullen.
- Getuigen kunnen de informatie op verschillende momenten delen, onafhankelijk van hun verblijfplaats (denk bijvoorbeeld aan een incident op Schiphol waar de getuigen enkele uren later over de hele wereld verspreid zijn).
- Informatie zou makkelijker gedeeld kunnen worden met andere organisaties (denk aan opsporingsverzoeken in grensregio's).

- Verklaringen worden direct gelinkt aan een zaak.

Ook ontwikkelingen op andere gebieden zouden kunnen profiteren van een digitale versie van de ZeG of juist ondersteunend kunnen werken. Te denken valt bijvoorbeeld aan ontwikkelingen op het gebied van:

Tekstherkenning - In het geval van grote aantallen van getuigen en een overvloed aan informatie zou door middel van tekstherkenning gezocht kunnen worden op specifieke trefwoorden (denk bijvoorbeeld aan het signalement van een persoon of voertuig).

GPS – Ook getuigen die op het moment van het delict in de buurt waren maar nog niet in beeld zijn zouden door middel van de locatie van hun telefoon benaderd kunnen worden om de ZeG in te vullen. Mogelijk zou (afhankelijk van de nauwkeurigheid van de locatieweergave) ook gekeken kunnen worden of de persoon daadwerkelijk de gebeurtenis op die manier heeft kunnen zien zoals hij/zij het in de ZeG beschrijft.

Hiernaast zouden vragen uit de ZeG ook de basis kunnen vormen voor andere digitale instrumenten zoals bijvoorbeeld de digitale logboek voor slachtoffers van huiselijk geweld of stalking.

De toepassingsmogelijkheden van de ZeG-app zijn breder dan de politieorganisatie alleen. Andere organisaties zoals de KMar zouden bijvoorbeeld ook van de ontwikkeling kunnen profiteren.

De centrale vragen van het project zijn:

Hoe kan de ZeG vertaald worden naar een applicatie voor de smartphone of tablet?

Hoe komt de ZeG-app terecht bij de burger? Hoe moet voorlichting voor de burger uitzien (o.a. i.v.m. privacy)?

Hoe komt de informatie uit de ZeG-app terecht bij de politie (o.a. aan welke voorwaarden moet de opslag voldoen?)

Welke additionele functies moeten/kunnen deel uitmaken van de app (bijv. registratie van locatie en tijd)?